

An architectural model of a residential development on a hillside. The model features several rows of red, rectangular buildings arranged in a staggered pattern across the slope. The terrain is covered with green grass and numerous green trees. In the background, there are more buildings with brown roofs, suggesting an existing neighborhood. The overall scene is a detailed representation of a proposed housing project in a wooded, hilly area.

On-Nederlands
wonen
op
zonnige hellingen
in het
bos

On-Nederlands wonen op zonnige hellingen in het bos

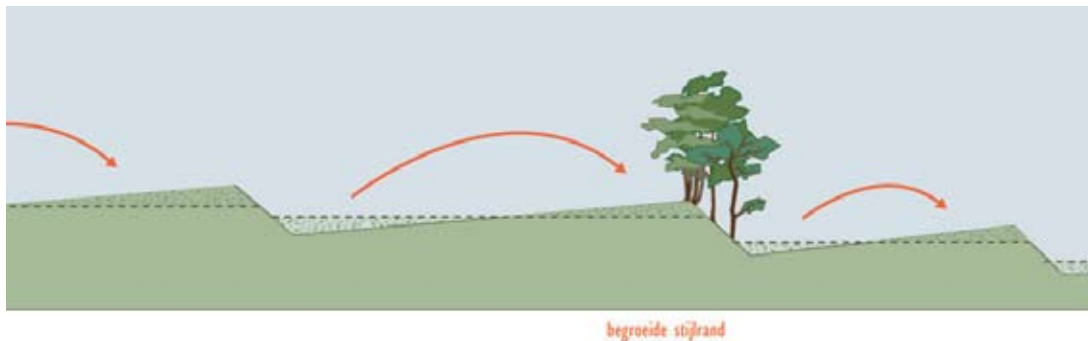
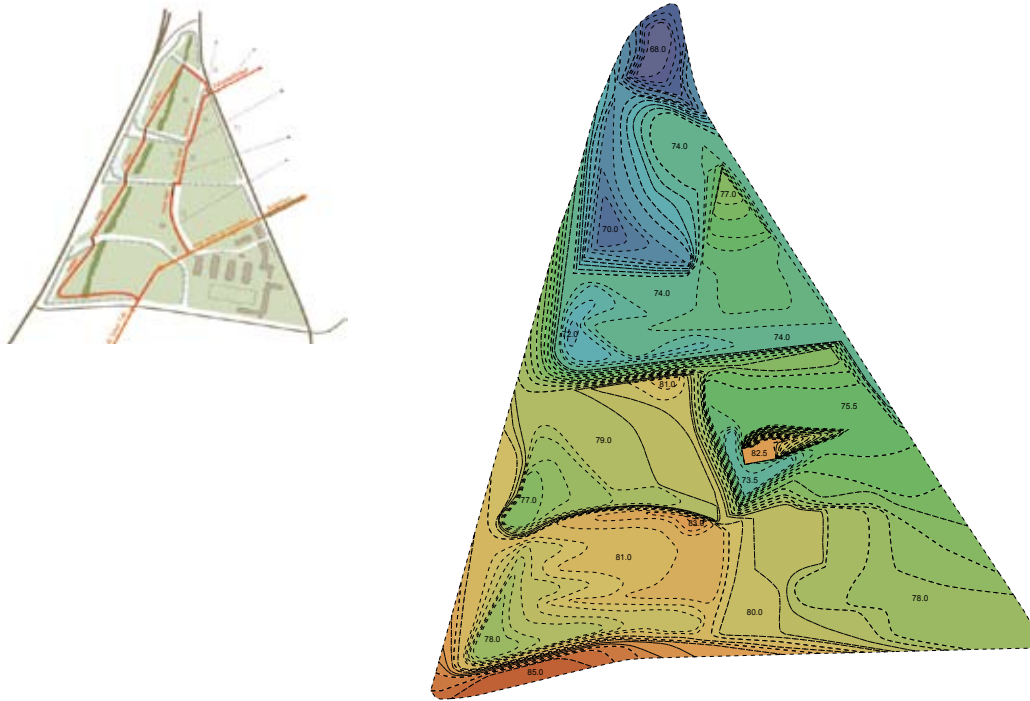

Waar ooit militairen de scepter zwaaiden, kunstenaars vervolgens een broedplaats creëerden, wordt nu een unieke woonwijk ontwikkeld. Saksen Weimar. Het voormalige kazernecomplex gelegen aan de heuvel- en bosrijke rand van Arnhem wordt getransformeerd tot een on-Nederlandse wijk met zonnige woningen op het zuiden, culturele functies in de kazerne en een netwerk van trapjes en muurtjes om het landschap volop te ervaren.

De context

Gelegen aan de heuvelrijke, bosachtige noordrand van Arnhem is Saksen Weimar een unieke locatie in Nederland. Het gebied bevindt zich op de overgang van de stad naar de Veluwe, op een noordhelling met zicht op het dal van Valkenhuizen en is omringd door landschappelijk waardevolle eenheden als Klarenbeek, Angerenstein en Sonsbeek. Niet alleen zijn dit karakteristieken die in Nederland maar weinig voorkomen, ze vormen ook de ingrediënten voor een belangrijke recreatieve en ecologische schakel in de omgeving.

Naast deze landschappelijke kwaliteiten heeft Saksen Weimar een specifieke cultuurhistorische kwaliteit: de kazerne. Dit sobere militaire complex uit 1938 is gebouwd onder de toenemende oorlogsdreiging uit Duitsland en was tot eind jaren negentig de thuisbasis van de Elfde Afdeling Rijdende Artillerie ofwel de Gele Ridders. Daarna diende het even als asielzoekerscentrum en sinds begin deze eeuw is de kazerne een kolonie van kunstenaars, een culturele broedplaats bij uitstek. Zowel de landschappelijke als de cultuurhistorische context van Saksen Weimar dienen als uitgangspunt voor de herontwikkeling van het terrein tot een nieuwe woonwijk. De beoogde transformatie moet de gebiedseigen potenties optimaliseren

en zal uiteindelijk haar identiteit versterken. Hoe vindt die transformatie plaats? Door het terugbrengen van het reliëf, door het aansluiten op landschappelijke eenheden en routes in de omgeving en door het creëren van een levendig en gevarieerd woonwerkmilieu. Het icoon van de wijk: het kazernecomplex.

Geplooid landschap

De vondst van het stedenbouwkundig ontwerp Groene Treden schuilt in het uitbuiten van de aanwezige hoogteverschillen. In de huidige situatie worden de hoogteverschillen bepaald door zeven terrassen, afgevlakte sportvelden die aflopen naar het noorden. In de nieuwe situatie worden deze terrassen aan de noordzijde opgehoogd en aan de zuidzijde afgegraven waardoor een opeenvolging van zuidhellingen ontstaat. De 'steile' zuidhellingen bieden unieke mogelijkheden voor de realisatie van bijzondere woningtypologieën met een gunstige en duurzame oriëntatie op de zon. Bovendien zorgen de hellingen voor veel variatie in het boslandschap doordat het hemelwater in de laagtes langer wordt vastgehouden. Met behulp van een kunstmatige leemlaag worden hier kleine poelen gemaakt die door hun oevervegetatie een belangrijke habitat vormen voor amfibieën en insecten. Het zijn natuurlijk ook spannende plekken in het bos.

De hoofdstructuur van het nieuwe landschap wordt bepaald door drie recreatieve langzaamverkeerroutes en een ontsluiting voor gemotoriseerd verkeer. De langzaamverkeerroutes spelen elk op een andere manier in op de beleving van het landschap. Zo is het glooiende landschap bijvoorbeeld goed waarneembaar en worden de steilranden optimaal benut om uitzicht te bieden op het dal van Valkenhuizen. Een nieuwe, geënceneerde trapjesroute door het bos en langs de

On-Nederlands wonen op zonnige hellingen in het bos

poelen daalt vanaf de zuidhellingen en klimt tegen de steilranden. De trapjesroute biedt een totaalervaring van het landschap.

Bebouwing

Het nieuw gecreëerde reliëf vormt de basis voor de woningbouw bestaande uit flexibele woonmodules. Op de steile hellingen komen on-Nederlandse woningtypologieën die wat betreft de zuidelijke oriëntatie, de overgang tussen privé en openbaar en de parkeeroplossingen profiteren van de niveaunderschillen. De modules zijn opgebouwd uit grondgebonden woningen met een achtertuin of een architectonische buitenruimte op het zuiden.

De woningen aan de noordzijde van het gebied bestaan uit rijwoningen met een achtertuin op het zuiden. De woningen hebben aan de buitenzijde twee bouwlagen met een souterrain en aan de binnenzijde drie bouwlagen. In de achtertuin worden de niveaunderschillen benut door de carport en bergingen onder de tuin te schuiven. Hierdoor blijft de achtertuin vrij van bebouwing of bouwwerken. Aan het woonef wordt het niveaunderschil opgelost met architectonisch ontworpen trapjes en keermuurtjes die tegelijkertijd de overgang van privé naar openbaar vormgeven.

De woningen aan de zuidzijde van het gebied hebben allen architectonische buitenruimtes zoals ruime dakterrassen, patio's en grote zijtuinen op het zuiden. De buitenruimtes liggen aan de landschappelijke zones tussen de wooneilanden. Deze woningen hebben een entree en interne garage met opstelruimte. Door de opbouw van de modules ontstaat er per woonef veel differentiatie in woningcategorieën. Voor de opzet van het kazernecomplex is het historische ensemble van kazernebouwen rond het exercitieterrein het vertrekpunt. Het exercitieterrein

blijft gehandhaafd en wordt, omarmd met nieuwe en bestaande bebouwing, een lege, monumentale pleinruimte. Hier wordt met een mix van wonen, kunst, cultuur, startende ondernemers en kleinschalige horeca een nieuwe betekenisvolle plek voor Arnhem gecreëerd.

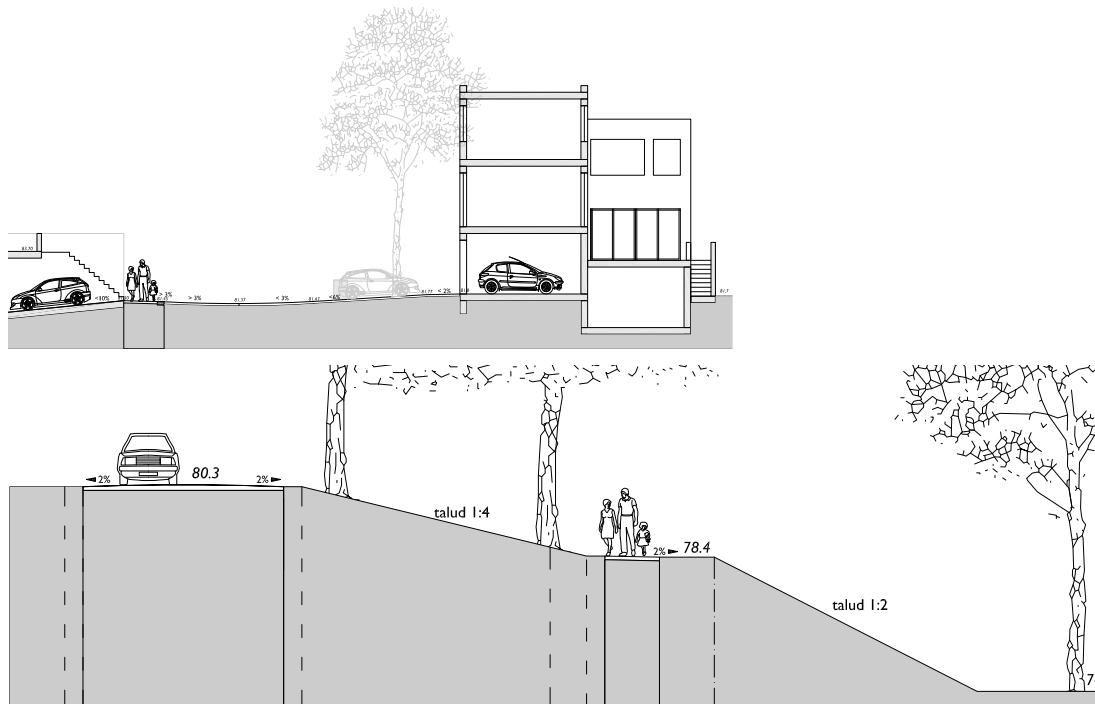
Bebossing en beplanting

Het geplooid landschap wordt ingeplant met een veelheid aan boomsoorten die van nature op de ondergrond en bodemtypologie van het kazernecomplex voorkomen. Een gemengd bos van wintereik, beuk, pinus, robinia en berk is als een deken over het woonlandschap uitgespreid. Uit dit bos zijn als het ware de woonmodules en open plekken gesneden. De open plekken liggen in de dertig meter brede zones tussen de woonmodules. De onderbegroeiing van het bos bestaat uit een kruidenvegetatie die met de hoeveelheid aanwezige licht varieert. Hierdoor groeien er bijvoorbeeld varens en mossen op de noordhellingen en een bloemrijke kruidenvegetatie op de zuidhellingen. Ten noorden van het kazernecomplex wordt rond de bunkerheuvel een grote open plek gemaakt. Deze centrale groene ruimte wordt uitgerust met speelvoorzieningen en een openlucht theater.

In de woonerven worden de vakken tussen de parkeerplaatsen ingeplant met berken. Waar het profiel verbreedt en grotere ruimtes ontstaan, worden als verbijzondering pinussen geplant.

Het kazerneterrein contrasteert met het woonlandschap en krijgt een gecultiveerde uitstraling. De woongebouwen staan op grote gazons omzoomd met beukenhagen. Hierdoor wordt de overgang van privé naar openbaar vormgegeven en ontstaan er

On-Nederlands wonen op zonnige hellingen in het bos

semi-privé ruimtes ten behoeve van de bewoners en bezoekers. Tussen de groene kavels lopen paden. De kavels worden langs de paden ingeplant met prunussen en magnolia's. De bloeiende bomen zorgen één keer per jaar voor een zee van kleurige bloesems en versterken daarmee de beleving van de seizoenen. Het exercitieterrein blijft vrij van bomen of beplanting.

On-Nederlands

Groene Treden is een ontwerp voor een on-Nederlandse woonwijk. Het nieuwe landschap met zijn steile hellingen op het zuiden zorgt steeds voor unieke situaties. Doordat de verkavelingsrichting van de woonmodules gedraaid is ten opzichte van de nieuwe hoogtelijnen, is elke woonmodule bijzonder en zullen steeds weer oplossingen in de woningen en in de openbare ruimte gevonden moeten worden om de niveauverschillen te benutten. De beleving bij een wandeling door de wijk zal worden bepaald door hellingen, trapjes en keermuurtjes. In het plan Groene Treden is het landschap bepalend voor de manier waarop er gebouwd zal worden; een kader waarin geen standaardoplossingen mogelijk zijn. Eén ding is duidelijk: Saksen Weimar wordt een nieuwe betekenisvolle plek voor Arnhem waar iedereen, ongeacht het marktsegment van zijn woning, op een helling in een bosachtig landschap kan wonen.